

БЪЛГАРИТЕ В СЕВЕРНОТО ПРИЧЕРНОМОРИЕ

ИЗСЛЕДВАНИЯ И МАТЕРИАЛИ

ТОМ XIII

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКО–БОЛГАРСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ВЗАЄМИН

Світлана Мельник, Вікторія Чуркіна

Розглядаються ключові аспекти становлення та еволюції українсько-болгарських взаємин та культурних контактів. Особлива увага приділяється питанню синтезу культур, та культурної взаємодії. Визначено що при цьому межі їх своєрідності не порушуються, а навпаки, розширюються, що сприяє їх подальшому розвитку взаємовпливів.

Ключові слова: взаємодія, культура, контакти, мистецтво, фольклор.

The article examines the key aspects of the formation and evolution of Ukrainian-Bulgarian relations and cultural contacts. Special attention is paid to the issue of cultural synthesis and cultural interaction. Determined that the boundaries of their identity are not violated, but rather expand, which contributes to their further development of the interaction.

Key words: interaction, culture, contacts, art, folklore.

Початок XXI ст. ознаменовано процесами глобалізації, інкультурації, що стали реальністю. Гостро постають питання, щодо загрози знищення самотніх традиційних культур, а з іншого – все більш усвідомлюється потреба збереження національної та культурної ідентичності народів та націй, що створює ситуацію нестійкості та непередбачуваності динаміки подій. Все це відтворює в свідомості картину формування історії людства, в яких культура є основою відтворення базових якостей етносу, його ідентичності. Національна культура пов'язана з мисленням особистості, що має вступати в діалогічне спілкування з попередніми формами культури (античності, середньовіччя, модерну, Нового часу), а також із представниками різних поколінь, які взаємодіють у єдиному часовому просторі. Останнім часом до проблеми міжкультурної взаємодії болгарського та українського етносів великий інтерес проявляють як вітчизняні, так і

зарубіжні дослідники актуалізуючи питання функцій та ролі культури в процесі розвитку (наступності). Дослідженнями цієї сфери займалися такі видатні вчені, як Ф. М. Вольтер, Р. В. Ф. Гегель, Л. Н. Гумільов, Д. Дідро, Н.А. Данилевський, С. М. Іконнікова, В. А. Ільїн, Ю. М. Лотман, Ш. Монтеск'є, Ж. Ж. Руссо, Л. Фейєрбах, К. Ясперс та інші.

Метою даного дослідження є виявлення особливостей міжкультурної взаємодії болгарського та українського етносів. Актуалізується вивчення міжкультурної взаємодії болгарського та українського етносів, яка є невід'ємною складовою комунікації як інтегрального феномена, а також обумовлена зверненням до засобам міжкультурного компоненту діяльності українських науковців Ю. Венеліна, О. Бодяньського, Я. Головацького, І. Срезневського, М. Драгоманова, Л. Українку, І. Франка, які відзначили значущість поважного ставлення до національних культурних цінностей, що сприяють розбудові почуття гордості за свою країну, народ, культуру. Проблеми збереження і передачі культурних цінностей відображаються в працях таких науковців, як М. Бахтіна, А. Здравомислова, А. Іконнікова. Наукові праці ХХ ст. С. Дмитрука, М. Мальячука, О. Шпильової, П. Соханя, С. Захаржевської, С. Москаленка, І. Конєва, Б. Нічева та ін.. актуалізують проблеми взаємин в спільному культурному контексті. Досвід історії міжкультурна взаємодія у загальнолюдському культурному контексті дозволяє вивчити його форми і способи комунікації і трансляції і на його основі шукати підходи до вирішення більш важливих питань щодо контактено-генетичних спорідненостей [7, с.18].

Найдавніші писемні пам'ятки датують ІХ-Х ст., які були віднайдені у Переславі, столиці Другого Болгарського царства. Ці рукописи записано Кирилом і Мефодієм, значущим є трактат «О письменах Чьноризца Храбра», де зафіксовано особливості створення давньої абетки. До кінця ХІV ст. літературною мовою Болгарії лишається старослов'янська мова. Український і болгарський народи споріднені багатовіковими відносинами у релігійному, культурному, господарському, громадсько-політичному житті. Українці брали участь у складі польсько-угорських військ короля Владислава у битві біля Варни проти турків у 1444 р.

Дух козацької свободи приваблював болгар, які тікали від турецького рабства до Запорізької Січі. У 1762 р. у складі запорізького війська навіть було створено болгарський гусарський полк. Під час російсько-турецької війни, яка звільнила болгарський народ від багатовікового турецького поневолення, історія невід'ємно пов'язала долі двох народів у битвах за свободу болгарської землі[12].

Наприкінці XVIII ст. тривала еміграція болгар з територій, контрольованих Туреччиною, де чинилися репресії щодо християн. Тоді вони заснували великі поселення у Бессарабії з центром у Болграді, в Одеському повіті, у передмісті Миколаєва та в Криму. Під час війни 1877-1878 роках чимало українців воювали добровольцями за незалежність Болгарії.

Національному відродженню болгар сприяла діяльність українця Юрія Гуца-Венеліна, що став засновником модерної болгарської етнографії. У 1829 році він видав у Москві книгу «Древние и нынешние болгаре», що мала вплив на формування болгарської національної самосвідомості та відзначалась новими підходами до дослідження унікальних засобів української та болгарської культур, в яких «традиція» не є протиставленням «новації», а зберігає свою традиційність в сенсі належності до системоцентричного типу ідентифікації.

Вже наприкінці XIX – поч. XX ст. українські науковці відзначали подібність фольклорних традицій та мовних зворотів українців і болгар, про це свідчить 10-віршове римунання поетичних строф тощо [8; 11]. Спорідненим є світогляд українців і болгар, який сформувався під впливом землеробського циклу і віддзеркалений в міфології.

Подібні проблеми підкорення іншими народами простежуємо в історії. Актуальним є роман-епопеї **Івана Минчова Вазова** «Під ігом», присвячений боротьбі болгарського народу за незалежність. Іван Вазов відомий болгарський письменник та громадський діяч, який створив художній літопис національного життя у численних творах різноманітних жанрів – від ліричної мініатюри до епічної поеми, комедії та драми. У 1887-1889 рр. він жив і працював в Одесі, а в Болгарії його називають «патріархом національної літератури».

Українсько-болгарським культурним взаєминам та діалогу культур також сприяла праця Михайла Драгоманова. Його було запрошено на посаду професора загальної історії до Софійський університету [10]. М. Драгоманов доводив існування міжетнічних та міжкультурних особливостей які науковці пов'язують з поняттям «національний характер», наявність національних культурних цінностей, що можуть мати різні види в залежності від соціального класа. М. Драгоманов відзначає національне, що «живе в людині». «Національний характер» віддзеркалює психологічні особливості тієї чи іншої нації, що безпосередньо пов'язано з із функціональними особливостями культури. Національний характер простежуємо у

різних галузях болгарської культури, особливо в галузях літератури, етнографії, фольклористики [14, с.24].

Україно-болгарському діалогу культур сприяла плідна діяльність Лесі Українки. Вона у 1894 – 1895 роках жила в Болгарії в родині дядька Михайла Драгоманова, у Софії. У Болгарії Леся Українка написала переважну частину циклу політичної лірики «Невільничі пісні». Поетеса збирала народні бувальщини, легенди, знайомилася з болгарським народним мистецтвом, знаходячи подібність в українських та болгарських приказках і легендах. Значний інтерес становить епістолярна спадщина Лесі Українки (1894–1895 рр.) в якій вміщено інформацію про культуру тогочасної Болгарії.

Першим болгарським ученим – учнем та послідовником М. Драгоманова в галузі етнографії і фольклору був І. Шишманов. Етнографічно-фольклорні праці М. Драгоманова болгарського періоду відзначаються глибиною наукового дослідження та прогресивністю наукової методології [13, с.428]. Автор відзначає що фольклор є колективною творчістю мас в певну історичну добу, зумовлену економічним і духовним станом народу, його боротьбою за існування. Він наголошує на тому, що фольклор – галузь народознавства і тому має бути об'єктом вивчення не тільки фольклористів, а й істориків, психологів, економістів, мистецтвознавців тощо. Найвизначніше місце в народознавстві, відзначає М. Драгоманов, повинні зайняти філологи та соціологи. Важливо відзначити, що І. Шишманов у праці «Значението и за задача на нашато етнография» висловлює подібну думку, значущість порівняльно– історичного методу для вивчення збирання та вивчення пам'яток болгарської народної творчості [15, с.7-61]. У 1920 в Софії діяло Болгарсько-Українське Товариство його головою був І. Шишманов. Окремими аспектами порівняльних студій, вченням етнографії, фольклору, усної історії займалися О. Бодяньський, В. Григорович, О. Соболевич, І. Срезневський та ін.

Василь Каразін був просвітником, і мав ідею заснувати університет у Харкові. Його батько Назар Каразін походив з *болгарського роду Караджі*. У своїх творах називає себе болгариним. Він схилив місцеве дворянство, яке пожертвувало для цього 400 тис. рублів. Інші пожертвування (купецтва та громадян, катеринославського дворянства і т. п.) отримано було також завдяки впливу Каразіна. Він залучив до цієї справи популярних діячів серед всіх станів. В. Н. Каразін залишив після себе ґрунтовні праці в різних галузях знань, але особливо цінними були його відкриття та

винаходи в галузях харчової промисловості, метеорології та хімії. Самобутніми були його ідеї відносно використання електрики й одержання штучних діамантів.

Професор Марін Дрінов – склав першу болгарську орфографію та став першим професійним болгарським істориком, професором Харківського імператорського університету (1873-1906). Він один із засновників і перший голова Болгарського наукового товариства, що згодом було перетворено в Болгарську академію наук. Професор слов'янської філології Марін Дрінов був основоположником наукової школи славістики та болгаристики Харківського імператорського університету. Марін Дрінов разом з філологом Олександром Потєбней, етнографом і літературознавцем Миколою Сумцовим створили при університеті Харківське історико-філологічне товариство, яке відіграло значну роль у розвитку науки та культури в Україні. Професор М. Дрінов – учений з європейським іменем, почесний член усіх слов'янських академій, що існували в той час (польської, чеської, сербської та інших), член-кореспондент Російської академії наук.

М. Дрінов розробив основи наукової болгарської орфографії, провів прогресивну реформу освіти. На честь видатного вченого харків'яни встановили меморіальну дошку на старому корпусі університету по вул. Університетська, 23. Наукові інтереси М. Дрінова пов'язані з історією болгарської та інших слов'янських народів, фольклором, питаннями релігії та новоболгарської мови. Його наукові праці, що мають величезне значення для утвердження болгарської національної самосвідомості після завоювання незалежності. Його прах, архів і особисту бібліотеку уряд Болгарії перевіз через три роки на батьківщину.

Дійсними членами НТШ обиралися болгари Михайло Арнаудов, Георгій Бончев, Стефан Ватев, Крум Дрончілов, Іван Ерделяновіч, Анастас Ішірков, Любомір Мілетіч, Стефан Петков, Стоян Романський, Іван Шішманов. У 1918 році після укладання Берестейського миру, було встановлено дипломатичні відносини між Україною та Болгарією. Послом України в Болгарії був Олександр Шульгин, болгарським послом у Києві – професор Шішманов.

Михайло Парашук (1878-1963) всевітньо відомий український скульптор, родом із Тернопільщини, мистецтву навчався у Кракові, Відні, Львові, Парижі, зокрема у Родена [9, с.195]. Він створив разом із Попелом у Львові чи не найкращу скульптурну групу – пам'ятник Міцкевичу, під час Першої світової війни – пам'ятники загиблим українським воякам у таборах полонених на території Німеччини. Від

1921 року жив у Болгарії, де відкрив мистецьку школу. Тоді ж створив надгробок Драгоманову, скульптурні портрети визначних болгарських діячів, пам'ятник знищеним під час Другої світової болгарським євреям, бере участь в оформленні мавзолея Георгію Димитрову, Військової академії, Софійського університету, Народної бібліотеки [7, с. 18-31]. Музичного театру, у Варті – монументу на честь перемоги над турками в битві 1444 року. Відзначаємо внесок Паращука до духовної скарбниці Болгарії. У своїй творчості він спирається на культурні здобутки, що єднають український та болгарський народи у світовому контексті.

Українці у складі III Українського фронту брали участь у визволенні Болгарії від фашизму. Україна стала батьківщиною для найбільшої у світі болгарської діаспори. За даними перепису населення 2001 р., на її території проживає близько 204,6 тис. осіб болгарського походження [8].

У 2016 році українці відзначають 25-річчя встановлення дипломатичних відносин між нашими державами, адже саме Болгарія однією з перших визнала незалежність сучасної України. Основним документом, який регламентує двосторонні відносини між країнами, є Договір про дружбу і співробітництво між Україною та Республікою Болгарія, підписаний 5 жовтня 1992 року під час офіційного візиту до РБ Президента України Л. Кравчука[1].

У ХХІ ст. відбувається взаємодія шляхом обміну між науковцями, викладачами, студентами, митцями тощо. Українці більше дізнаються про болгар і навпаки. У 2011 році в Болгарії за ініціативи або сприяння Посольства України було проведено цілу низку заходів, присвячених 20-й річниці її незалежності та встановлення українсько-болгарських відносин, які значно посилили інформаційно-культурну присутність та імідж України в РБ. Зокрема, в січні відбулася презентація українського номеру іміджевого болгарського видання «Європа 2011». В січні та вересні в Софії і Русе було проведено «Тиждень українського кіно», який зібрав велику кількість болгарських шанувальників українського класичного кіномистецтва. В липні відомим поетом З. Івановим було проведено презентацію перекладів на болгарську мову творів видатних українських поетів М. Вінграновського, І. Драча, Б. Олійника, П. Засенка, а також «Антології української поезії ХХ століття». Великий інтерес болгарської публіки викликали такі культурні події, як участь співачки Руслани у популярній болгарській телевізійній передачі «Шоу Славі Тріфонова» та її концерт у м. Кюстенділ (червень), участь

українського народного хореографічного ансамблю «Горицвіт» у Міжнародному фольклорному фестивалі «Софія» (липень), концерт українського салон-ансамблю «Колекція Розумовських» (вересень), участь Запорізького музикально-драматичного театру у фестивалі «Осінь в Старому Пловдиві» (вересень) та ін. Цінителі живопису та фотомистецтва мали можливість ознайомитися з виставкою робіт української художниці Л. Нінової у галереї «Средец» Міністерства культури РБ (серпень); фотовиставкою заслуженого журналіста України В.А. Репіка «Незалежна Україна – історія в обличчях» у містах Софія та Русе (вересень). 13 грудня в Посольстві України було відкрито фотовиставку «Україна та Болгарія: двадцять років довіри і партнерства», підготовленої за сприяння Болгарської телеграфної агенції (БТА), Культурного інституту при МЗС РБ та Почесних консулів України в Пловдиві та Русе. У травні відбулася презентація матеріалів IV і V міжнародних науково-практичних конференцій «Драгоманівські студії», а у жовтні – VI конференція, присвячена 170-й річниці з дня народження М. Драгоманова.

У квітні 2013 року в Чернівцях 89 учасників з України, Республіки Білорусь, Болгарії та РФ взяли участь в V Міжнародному конкурсі юних виконавців на духових та ударних інструментах «Сурми Буковини», заснованого з метою виявлення музично-обдарованої молоді, сприяння розкриттю її творчої індивідуальності, підвищення виконавського рівня, обміну досвідом гри на духових інструментах. У квітні 2013 року в болгарських містах Софія та Мездра пройшли презентації книжок «Мездра–Конотоп – серце до серця» та «Герої з четвертої школи» конотопського журналіста, письменника та краєзнавця І. Лисого, а також низки поетичних збірок членів конотопського літературного об'єднання. У Софії їх презентація відбулася в рамках Днів української культури в Болгарії, зокрема під час поетичного вечора в залі Спілки болгарських письменників. В урочистостях взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Болгарія М. Балтажи, перший секретар Посольства України в Болгарії Я. Німечко, група українських поетів, серед яких Герой України, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка Д. Павличко. У травні 2013 року Болгарська делегація на чолі з віце-президентом М. Поповою взяла участь у святкуванні Дня Києва та разом із ректором Київського національного університету ім. Т. Шевченка Л. Губерським відкрила Центр болгаристики в КНУ ім. Т. Шевченка. Також, у рамках Дня слов'янської писемності та культури болгарські гості взяли участь у церемонії

покладання квітів до пам'ятника святим рівноапостольним Кирилу та Мефодію біля центрального корпусу Одеського національного університету ім. І. Мечникова та до Меморіалу ополченцям у місті Болграді Одеської області. Колективи з Болгарії, Румунії, Казахстану, Литви, Молдови, РФ представляли лялькове мистецтво на VIII Міжнародному фестивалі театрів ляльок «Подільська лялька – 2013» у Вінниці. У IX Міжнародному фестивалі театрів ляльок «Золотий Телесик», що проходив 21–24 травня у Львові, взяли участь 16 колективів з України, Польщі, Ізраїлю, Болгарії, Білорусі і Молдови.

23–24 травня на базі Харківської державної академії культури відбувся Міжнародний симпозіум з питань культурно-мистецької освіти, у якому взяли участь науковці України, Болгарії, США, Данії, Італії, Латвії, Росії, Білорусі та Китаю, представники вищих навчальних закладів культури та мистецтв. На пленарному засіданні учасники наукового форуму презентували системи культурно-мистецької освіти України, Данії та Болгарії, визначили основні особливості підготовки кадрів для галузі культури в європейських країнах.

Кінострічки режисерів з Швейцарії, Італії, Індії, України, Норвегії, РФ, Бразилії, Фінляндії та ін. було представлено на XII Київському міжнародному фестивалі документальних фільмів «Кінолітопис–2013», що проходив у Будинку архітектора. Серед журі – мистецтвознавець Т. Цветанова (Болгарія), заслужений працівник культури, кінорежисер, кінопродюсер Н. Голубь (Молдова).

Кінематографісти з 12 країн світу – України, РФ, Аргентини, Туреччини, Білорусі, Казахстану, Болгарії, Швеції, Франції, США, ОАЕ та Польщі взяли участь у XVI Міжнародному кінофестивалі «Бригантіна – 2013» у Запорізькій області. Більше ста повнометражних і короткометражних стрічок, представлених учасниками, демонструвалися на екранах кінотеатрів і сільських клубів у всіх районах області.

У листопаді 2013 року питання активізації двостороннього співробітництва, зокрема, у культурно-гуманітарній сфері, були в центрі уваги під час офіційної зустрічі Голови Верховної Ради України В.В. Рибачка з Міністром закордонних справ Республіки Болгарія К. Вігеніна. Понад 1000 учасників військово-історичних клубів з України, РФ, Білорусі, Естонії, Литви, Латвії, Чехії, Болгарії, Ізраїлю, Німеччини, Франції, США та Польщі взяли участь у X Міжнародному військово-історичному фестивалі «Даєш Київ!», що проходив у столиці з 1 по 3 листопада з нагоди відзначення 70-річчя визволення столиці міста Києва від фашистських загарбників. Під

час реконструкції бою, демонструвалася техніка форсування водної перешкоди із застосуванням кораблів річкового флоту: шлюпок і баркасів, підручних засобів, наведенням понтонних мостів та ін.

3 28 листопада по 1 грудня у Будинку кіно, межах святкування 50-річчя Інституту «Пролог». У фестивалі брали участь кіношколи Білорусі, Болгарії, Вірменії, Грузії, Росії, Франції. У програмі фестивалю, окрім показу студентських робіт, проведено конференцію та майстер-класи провідних кінематографістів.

27 січня 2015 року діяльність болгарських товариств в Україні обговорено на зустрічі Віце-прем'єр-міністра, Міністра культури України В. А. Кириленка з керівниками національно-культурних організацій болгар України. У ній взяли участь голова Асамблеї болгар Ф. Костова, заступник голови Асоціації болгар України С. Драгнева та інші лідери болгарських спільнот в Україні.

Серед лауреатів Міжнародної літературно-мистецької премії імені П. Куліша цього року – директор видавництва «Високий Замок» Я. Токарський (Польща), перекладач Т. Вашут (Угорщина) та письменник Х. Черняєв (Болгарія) – за визначну літературну діяльність. Засновником Літературно-мистецької премії імені П. Куліша є Міжнародна літературно-мистецька академія України, яка об'єднує відомих письменників, перекладачів, науковців та журналістів з со-рока п'яти країн світу.

У 2014-2015 роках проведено в Болгарії Тиждень сучасного українського кіно, демонстрацію науково-документальної стрічки «Шевченко. Експедиція». Здійснено презентацію в БАН двомовного нового видання «Кобзаря» (виданого за ініціативи Посольства у 2014 році українською і болгарською мовами за сприяння Інституту літератури НАНУ ім. Т.Г.Шевченка). В межах заходу відбувся благодійний продаж збірки, кошти були направлені на допомогу українським військовослужбовцям в зоні АТО.

Важливого значення у розвитку україно-болгарських взаємин сприяє передача Міністром культури РБ В.Рашидовим незаконно вивезених українських ікон «Святої Варвари» і «Собору Святих» Міністру закордонних справ України П.А.Клімкіну під час його візиту до Болгарії 15-16 лютого 2015 р.

З нагоди вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні та річниці Майдану в м. Пловдив 18 лютого 2015 року в кінотеатрі «Одеон» (м. Софія) відбулася презентація документального фільму «Сильніше ніж зброя». З 5 до 15 березня в Болгарії проходив 19-й Міжнародний кінофестиваль «Софія фільм фест», почесним членом журі якого було

оголошено українського режисера О. Сенцова. В рамках фестивалю відбулася презентація стрічки «Плем'я» українського режисера М. Слабошпицького та було привернуто увагу до заарештованого в травні 2014 р. на тимчасово окупованій Росією території АРК українського режисера О. Сенцова.

11 травня в Центральному державному архіві відбулося відкриття фотовиставки «Україна у Другій світовій війні» (фото надані «Укрінформом» та Меморіальним комплексом «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років»).

У лютому 2015 року у межах відзначення Міжнародного дня рідної мови 19 лютого в Центральній бібліотеці ім. Т. Г. Шевченка для дітей міста Києва було проведено Свято болгарської мови «Слово до слова – зложиться мова». У заході взяли участь: представники Посольства Республіки Болгарія в Україні П. Танєв та Е. Слатінська-Ованезова, президент Товариства дружби «Україна-Болгарія» Ю. Сєдих, письменник В. Азманов, голова Київського товариства болгарської культури «Родолюбіє» Весела Залогіна, представник Центру болгарської мови, літератури, історії та культури при Інституті філології КНУ ім. Т. Шевченка Т. Доценко та ін. За дорученням Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Болгарія К. Мінчева бібліотеці було подаровано навчальну та художню літературу, та відеофільм про Болгарію.

У травні 2015 року провідні артисти, музиканти та диригенти з різних країн світу – Австрії, Білорусі, Болгарії, Грузії, Казахстану, Канади, Китаю, Литви, Молдови, Німеччини, Польщі, Румунії, Словаччини та України – взяли участь у III Міжнародному музичному фестивалі «O-FEST 2015», що проходив 6–7 червня у Києві та Бучі. Тема «O-FEST 2015» – мюзикл. В рамках міжнародної події учасники від запрошених країн досліджували шлях розвитку мюзиклу від зародження до сьогодення, а також демонстрували всі стильові особливості жанру.

У червні в рамках офіційного візиту в Україну Президент Республіки Болгарія Росен Плевнелієв у супроводі Міністра іноземних справ Республіки Болгарія Данієля Мітова та інших членів офіційної делегації відвідали Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник. Під час екскурсії Президент та супроводжуючі особи ознайомилися з історією Києво-Печерської лаври та оглянули Троїцьку надбрамну церкву, Успенський собор, Трапезну церкву з палатою, відвідали Музей історичних коштовностей, виставки «Світ української ікони» та «Відроджені скарби Києво-Печерської лаври

(з колекції Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника)», Музей мікро-мініатюр. Також члени офіційної делегації відвідали Національний заповідник «Софія Київська».

У жовтні 2015 року історики, богослови, науковці, дослідники, археологи з України, Боснії і Герцеговини, Греції, Болгарії, Грузії, Лівану, Молдови, РФ, Румунії, Сербії та Словаччини 20–21 жовтня у Києві з благословення Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Онуфрія взяли участь у Міжнародній ювілейній науково-практичній конференції «Київська духовна академія у світовій родині богословських навчальних закладів», приуроченій до 400-річчя Київських духовних шкіл.

Артисти з Болгарії, Словаччини, Угорщини та України взяли участь у XV Міжнародному фестивалі театрів для дітей «Інтерлялька», що проходив з 1 по 4 жовтня в Ужгороді. До складу журі увійшли: художній керівник Кошицького театру ляльок Іван Согел (Словаччина), театральний критик Міна Сімеонова (Болгарія) та ін. Гран-прі здобув Кошицький театр ляльок (Словаччина) за виставу «Щуролов» (реж. Олег Жюгжда, Білорусь) у номінації «Найкраща чоловіча роль» переміг актор Державного театру ляльок Богдан Богданов (Болгарія) за роль у виставі «Нерозумний вовк».

Автори з України, РФ, Румунії, Болгарії, Грузії, Туреччини, Німеччини, Швейцарії, Норвегії, Франції, Канади, США, Мексики та Індії взяли участь у I Міжнародному літературному фестивалі, що проходив 1-4 жовтня в Одесі (організатори фестивалю – культурний діяч Ханс Рупрехт (Швейцарія), культурний менеджер Ульріх Шрайбер (Німеччина) і директор Всесвітнього клубу одеситів О. Павлова). Текст іноземних авторів озвучували двома мовами – оригіналу та українською. Метою заходу було підкреслити полікультурність Одеси та сприяти зміцненню зв'язків з іншими культурними метрополіями Європи і світу. У листопаді Посольство Республіки Болгарія в Україні до 100-річчя болгарського кіно організувало у Національному центрі театального мистецтва імені Леся Курбаса Фестиваль болгарського кіно в Києві. Глядачі побачили шість найкращих стрічок болгарських режисерів, знятих у різних жанрах. Серед них: «Борис і останній язичник» (реж. Борислав Шаралієв), «Вікторія» (реж. Майя Віткова), «Зміщення» (реж. Віктор Чучков) тощо.

У травні 2015 року музиканти з Австралії, Болгарії, Італії, Ізраїлю, Німеччини, Китаю, Азербайджану, Білорусі, Сербії та України брали участь у XI Міжнародному конкурсі молодих піаністів пам'яті В. Горовиця у Києві.

Станом на серпень 2015 р. між Україною та РБ діє 90 чинних документів, з яких міждержавних – 9, міждержавних – 33, міжвідомчих – 48. Між сторонами також підписано низку двосторонніх документів на міжрегіональному рівні [12]. Болгарія також за останні два десятиліття здійснила рішучі кроки на шляху оновлення своїх зовнішньополітичних пріоритетів, стала членом Європейського Союзу і НАТО [6]. Між регіонами (областями) України та РБ підписано вісім угод про міжрегіональне співробітництво, яке охоплює торговельно-економічну, науково-технічну та культурну сфери. Взаємними партнерами виступають адміністрації Київської та Софійської, Полтавської і Велико Тирновської, Запорізької та Бургаської, Харківської і Пловдивської, Луганської та Хасківської, Одеської та Варненської і Русенської, Миколаївської та Плевенської областей. Для українсько-болгарських взаємин актуалізується як політичний діалог на найвищому рівні [8]. Україна та Болгарія активно співпрацюють та надають взаємну підтримку в рамках регіональних та міжнародних організацій, таких як ОЧЕС, ЦЄІ, ОБСЄ, РС, ООН. Так і зміцненню співробітництва в усіх сферах сприяли останні офіційні візити Президента Республіки Болгарія в Україну Р. Плевнелієва в липні у 2015 р та Президента України П.О.Порошенка в Болгарія в червня 2016 р.

Висновки. Вивчаючи і спостерігаючи подібності між культурами та спільнотами українською та болгарською, відзначаємо що населення та культури наших країн пов'язані між собою культурними контактами як на суспільному, так і на особистому рівні, що дозволяє налагоджувати комунікацію між громадянами об'єднаними цінностями, інтересами, професійною діяльністю, взаєминами, проблемами та шляхами їх вирішення, що дозволяє здійснювати синтез культур, та сприяє їх подальшому розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балтажи М. Українсько-болгарські відносини: погляд у майбутнє. [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinsko-bolgarski-vidnosini-pogljad-u-maibutnje/#sthash.9Ie0I7ou.dpuf> – Назва з екрану.
2. Драгоманов М. Листи до Івана Франка та інших. 1887– 1896. Видав Іван Франко, Львів, 1908. – С.148
3. Драгоманов М. Обштъ Трудъ –Софія. Т.ІІ.– С. 73– 78

4. Калиганов И.И. Болгарская литература IX-XIII вв. //Очерки истории культуры славян. – М.: Индрик, 1996. – С.327-341.
5. Махлин В. Л. Я и Другой (истоки философии «диалога» XX века) – СПб.: Изд-во РХГИ, 1995.– С. 8.
6. Олійник О.У Болгарії не втрачають єврооптимізму//УКРІНФОРМ, КІІВ. [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://svit.ukrinform.ua/Bolgia/bolgia.php?menu=ukrinform> – Назва з екрану.
7. Павленко, В. Дипломатична місія Української Народної Республіки (1918– 1920 рр.). – В: Український історичний журнал. – К., 1992. – № 12. – С. 18-31.
8. Політичні відносини між Україною та Болгарією [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://bulgaria.mfa.gov.ua/ua/ukraine-bg/diplomacy>.
9. Степовик Д. Михайло Паращук. Життя і творчість. Едмонтон-Торонто-Київ, 1994. – С.195.
10. Стойко Божков Іван Франко в українсько-болгарських літературних зв'язках//Радянське літературознавство.– 1957. – № 3.
11. Сумцов М.Ф. Современная болгарская археология. – Х. : тип. «Печ. дело», 1914. – 8 с. – (Отд. отт. из 5 вып. кн. «Вестн.» Харьк. ист.-филол. о-ва», 1914., вып. 5.)
12. Україна-Болгарія. [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://svit.ukrinform.ua/Bolgia/bolgia.php?menu=attitudes> . – Назва з екрану.
13. Франко І. Суспільно-політичні погляди М. Драгоманова. – К., Наук. думка, 1986. – Т. 45. – С. 428.
14. Франко І.Я. Болгарські праці М. Драгоманова // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. – К., 1986. – Т. 46. – Кн. 2. – С. 24 – 42.
15. Шишманов И. Д. Значението и задачите на нашата етнография. // Шишманов И. Д. Избрани съчинения: Т. II. Фолклор и етнография. Литературна теория, история и критика. Статии по обществени и културни въпроси / Под ред. на Г. Димов. – София, 1966. – С. 7-61.